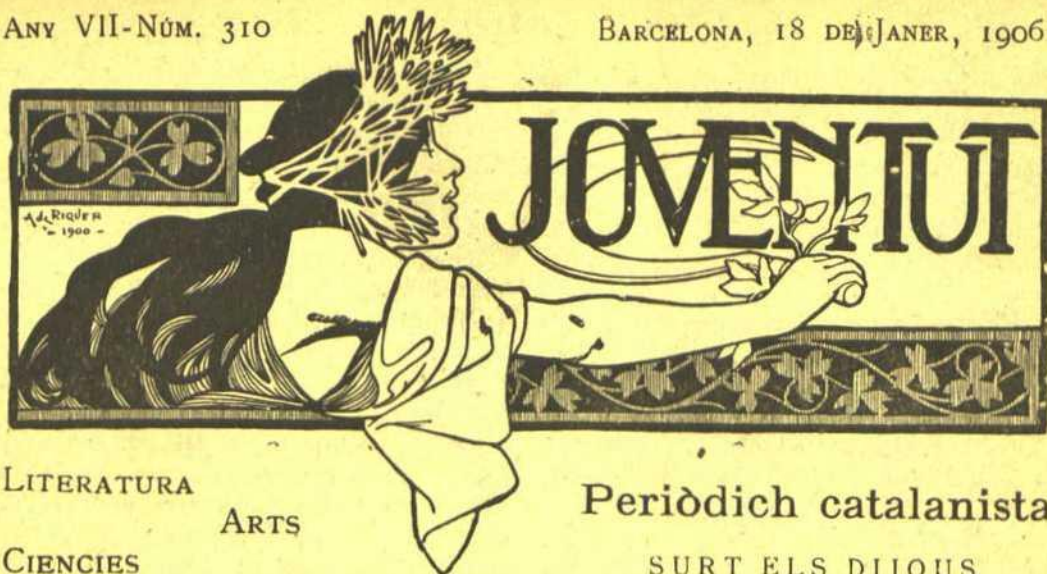

LITERATURA

ARTS

CIENCIES

Periòdich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plaça del Teatre, 6, entresol.

NÚMERO CORRENT 10 CÈNTIMS

» ATRASSAT 20 »

SUMARI:

Aquí no passa res, per Oriol Martí.—Finlandesa: De Cap d'Any, per Benet R. Barrios.—Anyorança, per Alfons Trinxet.—Pàgines festives: Coses de la Rambla, per Alexandre Font.—Sonets, per Joan Valentí y Feliu.—Kaiser Wilhelm, per Geroni Zanné.—Notes bibliogràfiques, per R. Miquel y Planas.—Croquis, per M. Fontdevila y Cruixent.—Esperanta fako, per F. Pujulà y Vallès.—Noves

AQUÍ NO PASSA RES

«Aquí no passa res.» Això es lo que's diu l'honorat ciutadà de Barcelona, al acotxarse després d'un dia de treball, o després d'haver esmerçat sense profit tota una jornada. «Aquí no passa res», deu dirse'l senyor duch de Bivona, qui, al ésser despedit de la vila y cort ab tot l'aparato que requeria tan interessant espectacle, al menys devia figurarse que la discola Barcelona no mancaria d'oferrirli ocasió pera donar a conèixer aquelles qualitats que sens dubte li reconeixeria'l govern quan, després de laboriosa gestació, el trià a n'ell pera tan delicat càrrech. «Aquí no passa res», deuen dirse'ls nous políconts que per parelles, ben separats com els civils per les carreteres, van passejant pels carrers de la ciutat llurs uniformes nous de trinca y llur tradicional aburrimient. Y el qui alleja la premsa, el qui sols sab veure les coses per la part de fóra, el qui veyent les boques

close no sab llegir en els ulls ben badats, aquell també ha d'exclamar per força: «Aquí no passa res!»

«Y això es allò que tanta por feya vist de lluny?» exclamaràn els polítics de la dèrrera fornada. «La famosa qüestió catalana, ab els problemes de que estava prenyada ahont es? Si realment existís aquesta qüestió, per una o altra banda donaria senyals de vida, y si en virtut de l'estat excepcional en que's troba li calgués emmudir al poble, sos representants en les Corts prou se cuydarien de fer sentir la veu de llurs electors, car no cab ni imaginar que puga mancàrlosi el coratge pera complir ab llurs devers: coratge de que tant se vantaven en el període electoral.»

No, no'ls hi falten motius per'aytal rahonament: però totes les coses tenen dues cares, y no sempre la més veritable es la que més se veu. N'hi ha molts que no saben compendre que'l poble es molt fàcil d'enganyar, però que no hi ha forces humanes pera llevarli l'escepticisme una volta se n'ha ensenyorit. Els anuncis y reclams poden fer guanyar molts diners als venedors d'especifics y panacees, però quan comença a córrer la brama de que tot allò es mentida, la incredulitat y la desconfiança van fent via, y aleshores no es estrany tampoch que paguin justos per pecadors, ni que de les esguerradures dels *curanderos* poch escrupulosos

n'arribin a patir els metges de consciència y sabiesa probades. Per això les etzegallades dels farsants polítics han portat tal descrèdit a la política, y l'escepticisme del poble, si bé al principi els hi serveix de medi per a llurs fins, acaba per ésser una arma que's torna contra'ls mateixos que se'n aprofitaren.

Emperò l'home més escèptich sempre cova en son si una aspiració a l'ideal, y el jorn que la llum arriba a ferse y és prou forta per atravessar les closques més endurides; aleshores de cada descregut ne fa un fanàtich, y així va seguint el rodar de la immensa cinia.

Si jo fos governant, me faria molta por un poble que calla. Les criatures entremaliades, segons dir de les mares, quan no fan soroll es que alguna se'n rumien. Y també les mares podrien dirvos que may ab rigor ni càstichs s'ha pogut fer anar dret a cap criatura revessa. Donchs els pobles són com les criatures, però un xich més perillosos, car no saben aconhortarse d'una senzilla lleminadura.

Jo coneixia un mestre que tot s'ho prenia per la valenta. Era'l qui més cridava, el qui pegava més; devant seu tothom tremolava, però pel darrera tots els xicots li feyen banyes: «*Yo no puedo obligarles a ustedes a que atiendan mis explicaciones, pero de que ustedes no chistarán y de que se estarán con los ojos fijos en el libro, de eso sí que respondo.*» Y en efecte: el director no podia planyes de qu'en la classe d'aquell mestre Tites hi haguessin esvalots, però la veritat es que may cap de sos deixebles feu un lluhit examen. Tots ne sortiren tan ruchs com hi havien entrat. Y quan ell se morí, els colegials que anaren a l'enterrament no's mostraren pas gens adolorits, ans com si volguessin rescabalar-se del mutisme imposat, semblaven ab llur xerrameca pardals engabiats, els qui, al obrirlos-hi la portella de llur presó, canten pels arbres un himne a la llibertat reconquerida.

En cambi, també'n coneixia un altre, jo, de mestre, tot diferent d'aquell. Aquest deixava riure fins que l'esvalot prenia massa proporcions, y aleshores, bo y rialler, no feya més que dir: «¿Y si trevallessim una mica, ara?» Y tothom callava y feya llur tasca. Y avuy encara, quan el troba algun de sos

antichs deixebles, corre a estrènyerli la mà y li recorda les velles entremaliadures.

...
¿A què ve tot això? No ho sé pas. Volia parlar de quelcòm y no sabia de què, car ¿de què pòt parlar-se, si aquí no passa res? Perdonin-me'ls llegidors si perdo y els hi faig perdre'l temps sense profit. ¿Què haig de fer jo, pobre de mi, quan aytals exemples me donen els més granats personatges?...

El govern de Madrid va seguint la seva tradicional política; el batlle de Barcelona's preocupa de la qüestió de Rússia; el senyor governador se preocupa d'hont y com se fa'l burro; els nostres polítics, els de casa, fan el burro també, tal volta per esperit d'imitació, tal volta per no saber quins jochs son els licits. Y el poble segueix jugant, de grat o per força, y pagant casa, escoltant la veu de l'encarregat que li diu, tot fent la mitja rialleta: «Si hi ha quietut, durarà fins a la matinada.» Y prou que ho saben els punts que si no hi hagués tranquil·litat aquella mateixa veu els posaria a rotllo, y que la mitja rialleta no tornaria a aparèixer fins que l'amo pogués dir: «Endavant, senyors: aquí no ha passat res!»

ORIOI MARTÍ

FINLANDESA

DE CAP D'ANY

El darrer dia de l'any les famílies fineses, aplegades en la dolça pau de la llar, en el menjador, al caliu amorós de pares y fills, esperant l'arribada de l'any nou, guaytant pels vidres de les finestres aquella tofa de neu uniforme, continua si no fos per algun arbre que dreça son esquelet o per algunes barraquetes del jardí, se distreuen volent esbrinar el pervindre de les persones en l'anyada que va a començar.

Lo més típic que's practica consisteix en posar sobre la taula de menjar un determinat nombre de tacs de cafè, iguals de color y de grandaria, totes capgirades en son corresponent platet, y en desordre. Ordinàriament n'hi posen set, y dintre d'elles hi amaguen: En la primera, un fil vermell; en la segona una moneda; en la terça un anell; en

la quarta una claueta; en la cinquena una molla de pa; en la sisena una nina petita, d'uns tres centimetres de llargaria, y en la setena un fil negre: coses totes que fàcilment se troben per les cases.

Aquesta munió de tacets en desordre, parescudes a un campament d'esquimals, totes iguals per fora, enclouen quiscuna un símbol diferent, essent aytals símbols introduhits en les taces devant de totes les persones de la familia. Se fa sortir del menjador al pare, com cap de casa, se cambien de lloch les taces, torna a entrar el pare, y se li prega que'n trihi una. Si agafa la del fil negre (*musta*), o morirà, o se li espera un gran disgust. Si pren la del fil vermell (*puna*), tindrà una alegria. La moneda (*raha*) significa riquesa. L'anell (*sormus*) es símbol de l'amor. La claueta (*avain*) es senyal de senyoriu y de poder. La nina (*pikku vauva*) augura la vinguda d'un infantó avans d'acabar-se l'any nou. Y la molla de pa (*köyhyys*) designa pobresa.

Després surt la mare, se cambien novament de lloch les taces, torna a entrar y fa lo meteix que'l pare ha fet; y successivament tots els de la casa, per torn rigorós d'edat, surten y entren a veure què'ls tocarà en sort. En moltes cases un meteix individu repeiteix la elecció de taça altres dos cops, resultantli coses ben extravagants. Per exemple: un jove net treu de primer la nina, després el fil negre, y després el fil vermell. Naturalment, en els fadrins y fadrines hi ha un petit cambi en la significació de l'anell y de la clau, puig el primer simbolisa les esposalles y la segona'l casament, o, millor encara, el poderi domèstich o bon regiment d'una casa.

Així esperen tots la mitja nit, y aleshores saluden al nou any cantant estrofes de l'himne *Nostre País*.

—

Enguany, en la immensa llar finesa, en el casal de *Suomi*, pares y mares, fills y filles, xichs y grans, avis y néts, pobres y rics, tots han probada la sort, y tantes voltes com han entrat en el niu qu'es llarari de la familia, tots han triat sempre la taceta que guardava'l *fil roig*: l'alegria, la joia. Y més

que may a chor han cantat el *Nostre País*; y més tart ha lluhit el cel ab un blau purísim que, ab el mantell blanch de la terra, era la bandera voleyant pera satisfacció dels compatricis de l'ilustre Aho.

BENET R. BARRIOS

ANYORANÇA

Tota una vida plena de privacions, de miseries, de baixeses; totes les ilusions que havia forjat sa pensa de mare; les rialles, el dolor, els cels blaus y aromosos, el baf de pobresa: tot quedà soterrat pels set pams de terra grassa que colgaven a n'en Jepich, aquell pobre nin portat a la fossa sens acompanyament, sense recança, car fins la compassió semblava haver fugit aquell dia de la vila.

Aquella dòna serena devant la desgracia, que no s'aturava vençuda devant de cap obstacle, girava'ls ulls frisosos d'ací d'allà, buscant quelcòm qu'ella meteixa no sabia, quelcòm que li portés una engruna de benestar, una espurna de goig.

Sense donarse compte dels seus actes, obrant d'esma, somniant desperta, se trobà tancada dintre un cau rònech y humitós, que geya perdut en la ciutat de les boyres calmoses y tristes, dels capvespres moradenchs, en mitj d'un barri de convents negres y silenciosos, de muralles tètriques y alteroses. No tenia ni un troç de cel pera estimar, ni crits d'infantons que la enllumessin, ni tan sols un braç d'ayre per'aconhortar els pulmons.

Voltada de dones malaltices y infecondes, plenes de mixtures pera fer rellorir una primavera morta a son esclat; voltada d'un ambient de vici pobre, de borratxeres d'ayguar dent, no veyia les mirades d'enveja de ses companyes d'hostatge devant dels colors sanitosos que florien en ses galtes, ni els ulls espurnejants que posaven els joves corsecats de desitjos al endevinar dessota sa vestimenta uns pits gonflats y una carn ferma.

Aquella casa de plaher sense vida, de goig voltat de tristeses, tenia una mestressa respectable pels anys y la experiencia.

Era una vella ab abundanta carn blanca y

fofa, fins a xarbotarli dintre ses vestimentes ab coloraynes de tons perduts per les innombrables bugades. Uns quants cabells d'un blanch tirant a groch decoraven sa testa d'un ovalat perfecte. Tenia una rialla d'una placidesa tan franca, que corprenia a tots els coneguts ben hisendats y nebodes de bon veure; en cambi, pera'ls joves que gasten més paraules que quartos y pera les dones caygudes, tenia un ensombriment de celles y un girat de boca qu'esferehia al més ben plantat. Dintre de son cau sols permetia fer broma als qui callaven devant d'un preu exagerat; als altres, al pobres que tenen de comptar ab els dits, els feya estar quietosos y en silenci com si estiguessin dins d'un temple. Ab el cos encarcerat y la mirada espurnejant y fixa, talment semblaven alarbs devant la majestuosa mort del sol. Tenia'l cos ple de malures, y tots els fanatismes havien fet presa en son migrat esperit. Dintre sa cambra impregnada de perfums baratos, tots els sants encarregats de lliurar la terra de malalties del cos y de l'enteniment hi tenien estada; y la Casualitat, d'irònica rialla y somris sagnant, havia fet que presidís a tot aquell estol d'estamparia l'advocada dels mals parts, que geya ben enquadrada en un march d'un daurat vermellós, al cim del capçal del llit hont reposava de ses fadigues la dòna infeconda.

La mestressa estimava a ses filles; y les cuydava ab el meteix carinyo que'l pagès sa cullita, que'l comerciant ses mercaderies; tement tot lo que les pot malmetre, renegant de tot lo que les pot fer minvar de producció. Volia netedat per'agafar confiança; bona cara per'allunyar als tristos; bones maneres per'arreglegar gent adinerada; principis y urbanitat perque la justicia li feya por. Tenia un ull y una conversa dignes de tot encomi: ab la primera mirada ja havia classificat a un home, y eren tan estimades les seves apreciacions, que parlava hores y hores sense ferir la més lleugera fibra de l'amor propi dels qui se la escoltaven. Era tan ensinistrada en son ofici, tan coneixedora de la gent, que rarissimes vegades tenia d'acudir a l'insult pera lograr el més insignificant dels seus capritxos. En fi, tot el barri a chor deya qu'era tota una dòna, de dalt a baix.

Un dia cridà a la pagesa y ab to maternal, ab veu pastosa, li digué:

—Escolta, Marta! Jo vull que't guanyis bé la vida, y tu sembla que posis tot l'empenyo en no ferho.

—Ja vos escolto y no vos entench. Quan enrahonèu ab mi teniu de parlar clar.

—Miraré de parlarhi. Fa molts anys, quasi tota la meua vida que'm guanyo'l pa de la meteixa manera, y sé lo que cal fer pera sortirne del millor modo possible.

—Encara no vos entench. Ja som dit que teniu de parlar tot lo clar que poguèu.

—Calla. Tu ets guapota: les carns són ben conservades, qu'es lo principal; els ulls tampoch els teys lletjos; y lo demés, moltes dones que guanyen els diners llarchs ho voldrien pera elles.

—¿Què volèu dir?

—Vull dir que, valent força més que cap teua companya, te deixes passar la mà per la cara d'una manera tan vergonyosa, que creu que fins a mi'm sab greu.

—Són molt pesades les vostres prèdiques.

—No't preocupes gota del vestir, no dius may res a ningú; sempre sembla qu'estiguis somniant coses estranyes, no't coneixem una sola rialla, y sens alegria, pots creurem a mi que tinch experiencia, sens aparentar alegria per lo menys, costa molt de fer alguna cosa de profit.

—Lo meteix me don. El cos el donaré sempre al primer que s'acosti, mes les meves penes y les meves joyes les vull pera mi; solament jo les vull disfrutar y sofrirles!

—Essent així, tant haguera valgut que no t'hagués dit res.

—Ab això si que teniu tota la rahó, tota... tota...—feu la Marta somniosament.

La vella, rondinant mal humorada y gemegant, se'n anà vers el menjador, ahont les dones se jugaven ab monotonia de renechs y sorolls els pochos quartos que havien guanyat la nit passada.

La dòna del camp, acostuada a les celisties immenses, als horitzons llunyadans, sorti a esplayarse en el balcó esquifit y ronech de son cau infecte.

Dessota d'ella un torrent mort de vergonya, ahyoradiç d'aygua, serpentejava arrocegant bruticiès y desferres casolanes. Al seu

devant, un seguit de cases malmeses per la misèria y la velluria, semblaven clamar contra'ls estadans que profanaven llurs xacres y obrien insensibles llurs ferides. Els patis d'un blanch trist, d'un blanch de fossar de poble, sense lluhentors, ensombrits, eren amortallats per les parets bonyegudes. Els jardins eren decorats de plantes malaltices, de flors aponcellades que temien obrirse sense poder besar l'ayre, sense acariciar els raigs de sol, y's capvinclaven vers la terra que les hi havia donat la vida allà hont sols la mort podia regnarhi. Derrera d'això, uns arbres despullats aixecaven llurs branques més altes sense poder trencar del tot els botons ab que la primavera caritativa les hi havia engarlandades. Y, per sobre de tanta misèria, un bocinet de cel, una taca grisa y pesanta.

La seva pensa endormiscada's despertà níviosament al recort d'uns horitzons amples y esplendorosos; els seus ulls brillaren espurnejants, al pensar en un sol que's destria en ruixats d'or; els amples narins se li aixamplaren, pressentint l'aroma dels pins de vert novell, y del romani de flors blavoses.

Y fugí espahordida de la ciutat, com perseguida per una munió de llops famolenchs; fugí lluny de la ciutat boyrosa, morta, pera respirar a dolls sobre'ls espadats d'Almor, pera obrir els ulls devant les cases plenes de molça y de llum, recolzades als marges soleys y voltades d'arbres centenaris y prades verdejantes.

ALFONS TRINXET

PAGINES FESTIVES

COSES DE LA RAMBLA

La escena a mitj demati.

Dos subjectes van caminant Rambla amunt. L'un vesteix americana y cobreix el cap ab gorra de les nomenades de ciclista, l'altre també porta americana, lo que no du es camisa, fent de tal una samarreta negra ab ratlles grogues, y usa una catxutxa d'aqueixes que resulten híbrides de gorra y boyna; un d'ells porta una ampolla bùyda a dintre de la que hi ha un tap de suro, y el seu company va ab un gran penjoll de fils-ferros a la

mà, que un a primera vista creu que's tracta d'unes quantes dotzenes de graelles desmontades.

Al arribar a la Rambla de les Flors, el que du'ls misteriosos fils-ferros deixa aquests a terra, y l'altre, treyentse deu cèntims de la butxaca, comença a picar a l'ampolla ab la moneda, ab l'intent de cridar l'atenció, dihent avans al seu company:

—Oju ab el gura, Tano.—

Prompte comencen a aturarse devant del pica ampolles, l'aprenenta de modista que va ab la panera a portar un vestit, el desvagat emblanquinador ab son inseparable company el camàlich, la criada a qui la seva mestressa ha enviat per un recado urgent, el xicot de la litografia ab la pedra a coll, el taverner carregat també ab el caixó de les ampolles, que li serveix d'arma ofensiva pera obrirse pas entremitj dels badochs, clavàntelshi tantos a discreció.

Quan al de l'ampolla li sembla que ja té prou número d'admiradors, comença a engegar el següent discurs:

—Ara, senyors, veuràn un jòch molt divertit, que poden vostès ferlo al cafè, en una reunió d'amichs, entre familia després de sopar, etc. ¿Veuen aquesta moneda de deu cèntims? Vostès creuen que no entra pel coll d'aquesta ampolla, ¿veritat? Donchs ara veuràn com jo la faré entrar y la faré sortir després pel fons sense trencar el vidre, y en acabat desapareixerà la moneda y, lo qu'es molt més extraordinari!, l'ampolla y tot. —

La concorrencia comença per obrir uns ulls com boles de billar.

El taverner ja no's recorda dels clients qu'esperen el vi, el xicot de la litografia no pensa que hi ha qui necessita la pedra, a la criada li ha fugit de la memoria'l recado, la noya de la modista comença a empatal·lar-se una mentida pera justificar la tardança devant d'aquesta, y ni a l'emblanquinador ni al camàlich els passa pel cap que hi pot haver qui els busca als seus llochs de costum.

L'orador, aixecant els braços ben enlayre perque pugui veure tothom un jòch tan marvellós, continuà:

—Ara començarèm el jòch, senyors; vagin venint! A la una! (*Espectació.*) A les dues!! (*Més espectació.*) A les...!!! Macatxol ara me n'adono, senyors: aquí dintre de l'am-

polla hi ha un tap de suro y el jòch no sortiria. ¿Què s'ha de fer en un cas semblant? (*Agafa'l manyoch dels fils-ferros.*) Donchs per treure un tap d'una ampolla no hi ha altre medi que usar un d'aquests aparatos, que han tingut grans èxits en totes les capitals europees d'*Europa* y acaben d'obtenir medalla d'or en la exposició de... de... de Berlin, *capital de la República Inglesa*. Aquest curiós aparato, qu'en qualsevol botiga del carrer de *Farnandu* els hi farien pagar a cinch pessetes, aquí's ven a quinze cèntims. ¿Veuen? S'introdueix a l'ampolla y un cop dintre, se tomba la meteixa a fi y efecte que'l tap se col·loqui a la vora de la sortida. Ara no s'ha de fer altra cosa que anar estirant poch a poch l'aparat y, com ja poden veure, els ganxets que hi ha al cap d'avall de cada fil-ferro's claven al tap de suro obligantlo a sortir tant si vol com no. Per quinze cèntims no deixin de tenir a casa un objecte de tanta utilitat. ¿Qui en vol un? ¿Qui en vol un?

—A veure, mestre.

—Teniu, ja'l podèu mirar de tots cantons; aquí no s'enganya a ningú.

—Me sembla qu'es molt de *nyigui-nyogui* això.

—Deixeuho, donchs! Ja han vist tots vostres que no pot anar millor de lo que va.

—¿Que no estaria bé per deu cèntims?

—Encara que me'n donguessiu catorze y mitj. A nosaltres ja'ns costa més a la *frà-bica*.

—*Bueno*, teniu, donchs.

—¿No hi ha ningú més que'n vulgui un altre?

—Doneumen un que sia reforçat.

—Tots són iguals, hereu. Si el volèu triar vos meteix...

—Ja està bé aquest.

—Apa, senyors, que s'estàn rematant!

—Faci el *favort* d'un parell, si es servit. Ne guardaré un pera regalar a la noya quan sia'l seu sant.

—Aquí els té.

—Un per mi.

—Un per vostè.

—Un altre.

—Aquí va.—

La cosa comença a anar com una seda. El públich, no podent permanèixer impassible

devant de les manifestacions del progrés, fa gran demanadiça del nou invent premiat en la *República Inglesa*, que ve a substituhir l'antich sistema dels cordills; però, com que aquesta mena d'avenços tenen a la via pública un terrible enemich anomenat *guardia municipal*, prompte un individu pertanyent a n'aquest cos ve a posar fi a la difusió de la ciencia a quinze cèntims.

Al veurel el company del xerrayre venedor (que durant tot el rato de la peroració no ha fet més que mirar per tots costats, y que per cert es un guayta que no necessita ulleres de llarga vista pera poder senyalar la presència de la esquadra enemiga als confins de l'horitzó), dona al moment la veu d'alarma, la veu fatidica de: «*Llarch, ve'l gural!*»

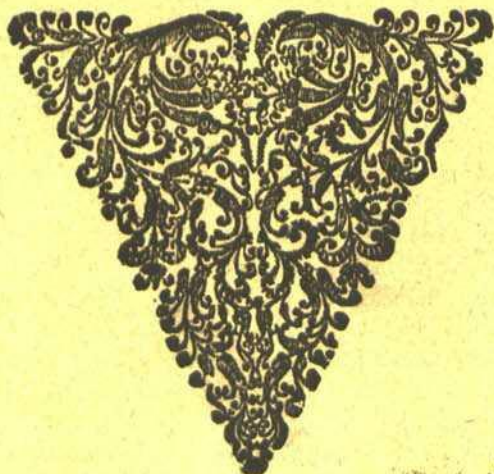
A l'instant s'opera un gran cambi en el quadro: el *Llarch* (que ara ja sabèm el seu motiu) agafa l'ampolla que havia deixat a terra pera despatxar el *pesca-laps*, el *centinella* arreplega aquests, y els dos s'apressen a tocar pirandó ab gran descontent de la criada badoca, que al veure que se'n van els hi pregunta:

—Y allò de fer desaparèixer l'ampolla, ¿que no ho faràn?—

A lo que li contesta'l de la samarreta ratllada, tot mirant enrera per veure si el municipal els empayta o s'acontenta senzillament esbullàntelshi el marro ab la seva presència:

—Noya, ara farèm una cosa de molt més mèrit: no solsament desapareixerà l'ampolla, sinó nosaltres y tot.—

ALEXANDRE FONT

SONETS

DIVAGANT

Dama excelsa que alèu ma fantasia,
dona atrayenta de mos fins sentits:
divines gracies inflen vostres pits
y's corven vostres flanchs ab harmonia.

Com dea sòn d'estesa idolatria;
hi ha en vostra veu encisos infinits,
en vostres llabis riures exquisits,
y el flam de vostres ulls la neu fondria.

Sols de somniarme pres en vostres braços,
envolt mon cap ab vostres rulls sedosos
que os cau en flonjos, com d'amor vençuts,
mon seny s'enterboleix... Y els dolços llaços
s'agiten ab l'halè que'ns té confosos,
y gosen mós sentits esmaperduts...

COMUNIO

Un nen rosat llegeix la poesia
que pidola ab deliri un bes d'amor.
¿Quin amorós poeta'l compondria
aqueix flayrant pomell d'encès color?

Dels llabis carmesins surten vibrantes
paraules qu'en el cor van ressonant;
belles dames escolten palpitantes,
que ardent desitj va en elles despertant.

Com ix el sol radiant de dins les ones,
Raquel sorgeix per entre'l mar de dònesh
Tothom s'agita ab forta commoció.

Fitant al nen com una illuminada,
abraçantlo ab la llum de sa mirada,
li crida: — Vina, que't faré'l petó! —

DE LES ENRAMADES (1)

El cel es blau, ni un núvol; la gent s'arremolina;
flayren els horts, les noyes y els testos dels balcons;
retrany escardalenca la copla ab valents sons;
pomell de tendres nenes en professó camina.

La joya més intensa, oh mares, s'endeuina;
ofrena feu al cel de ben florits petons;
guarnides ab la roba cusida entre cançons,
les vostres filles van a la maisó divina.

La primayera aboca al temple ses fragancies
per mans de la ignocència que no coneix el crim.
Jesús, de les altures, els fa ab veu amoixanta:

— Si sempre fossiu nenes, si may sentissiu ansies
per coses mondanals, si no os xuclés l'abím,
a besos jugaríem en mitj de la llum santa. —

ROSAURA

La enramada ja ve: mirèu quin núvol munta:
són angelets de Deu engarlandats de flors;
són ilusions de mares que un dolç neguit ajunta...
D'una, la més gentil, me ceguen resplendors.

— ¿Quí, quí serà? — sospira revolta la gentada.
Filla del mar tu ets, d'escuma vas vestida;
de randes t'ha guarnit la soperbiosa onada;
fulgura en tos ulls verts estrany esclat de vida.

Es filla de Rosaura, no es nada de l'amor;
per l'or fou engendrada, mullat el lliit pel plor...
Sa mare va dihent, mirantla desde lluny:

—Comença la venjança; riurà sempre ton llabi,
tos ulls fascinaràn y els clavaràs el glavi!...—
La societat reptada com una fera gruny.

¿VOLS?

Anèm, aymada,
baix la estelada,
y en lloch sóliu
farém el niu.

Quína abraçada!
Quína halenada
de dolç caliu!
Tot ens somriu!

Y quan despunti
la llum, y munti
el sol pel mar,
vindrà, ben neta,
nostra caseta
a illuminar...

CONCEPCIÓ

¿Quí gosa despertarla? Dorm, dorm, gentil esposa.
Mirèu: dormint somriu, talment com una santa;
el dolç va-y-vé del pit la roba fa onejanta;
un raig daurat de sol demunt son cap reposa.

May com avuy se sent mon ànima commosa:
gloriós misteri't volta, quelcòm de nou m'encanta;
un somni bell t'omplena de joya acaricianta;
me sembles, quan te miro, divina més qu'hermosa.

Agenollat espero que aixequis les parpelles
pera llegí en tes nines les altes maravelles
que has ovirat. Amor! Ja'l día ha fos la nit!..

Com sol-ixent que s'alça, y aclara y no enlluherna,
tos ulls desperten plàcits, m'envien llum interna...
Es cert!... Un bes intens ha illuminat el lliit!

JOAN VALENTÍ Y FELIU

(1) Festa de vehinat que té lloch a Blanes durant la vuytada del Corpus. Al matí, un estol de nenes enflocades a desdir, portant en parelles paneres de flors y acompanyades d'una copla, van a ohir l'Ofici y escampen les flors pel temple.

KAISER WILHELM

La conferència d'Algeciras dona excepcional relleu a la figura de l'Emperador d'Alemanya. Tots els personatges que intervenen en la conferència se'ns representen com *marionettes*, mogudes per les mans imperials de Guillelm II. Ell es l'autor de la conferència —comedia política o tragedia guerrera, segons el resultat que tinguí— y ell té en el seu poder els vents que desencadenen la guerra y els suaus oreigs que conserven els beneficis de la pau.

Guillelm II es un cap d'estat extraordinari. Sembla un príncep de la Etat Mitjana. Mistich y guerrer, se creu destinat a dur a bon terme una missió mundial. Es un esperit cultíssim: polítich, orador, músich, militar, enginyer, poeta y marí, sembla que hagi volgut resumir el caràcter complex de la Germania moderna, hont floreixen alhora esplèndidament les ciències, les arts, el comerç, la industria, l'exèrcit y la marina.

Després de Frederich II. l'actual Emperador es el monarca més personal de la família dels Hohenzollern. Guillelm I, en el regnat del qual se realisà la unitat alemanya y la reconstitució de l'antich y ampulós *Sacre Imperi Romà* ab el títol modern d'*Imperi Alemany*, no es altra cosa que un dòcil instrument en mans de Bismarck, el gran polítich; Moltke, el gran estratega; Roon, el gran organitzador de la victòria. La importància del moment històrich y dels homes que'l rodejaven, donaren aparences de grandesa a Guillelm I, a qui l'Alemanya moderna ha saludat ab el qualificatiu de *gran*.

Donchs el *gran* Emperador, per ara, es Guillelm II. Anima inquieta, assedegada de poder personal, vol, tan punt ocupa'l soli, que la seva dignitat imperial sia efectiva. El príncep de Bismarck, el canceller insubstituible de l'Imperi, es rellevat del seu alt càrrech, car un home com el *canciller de ferro* o mana en absolut o's retira de la política. D'aleshores ençà Guillelm II es Emperador y Canciller; Caprivi, Hohenlohe y Bulow se limiten a reproduhir, en el gran concert de la política internacional, les *arie* preferides del Kaiser.

Creada pel príncep de Bismarck la nova política alemanya, l'Emperador se la fa seva,

donantli proporcions extraordinàries. Els guerrers teutònichs ocupen territoris a l'Àfrica y a la Xina; Heligoland es cedida per Anglaterra; les derreres illes qu'Espanya posseïa a la Oceania són adquirides per Alemanya mercès a un contracte celebrat ab el govern espanyol; a l'ensemps la política de *penetració pacífica* expandeix per tot el món els productes de la industria germànica, expandiment colossal que arriba a produhir seriosa alarma entre'ls economistes anglesos y els hi fa pensar en la substitució del lliure cambi per un sistema eminentment proteccionista.

En quant a la política de relació ab les altres potències, l'Emperador segueix fidel al sosteniment de la *triple aliança*, sosteniment combinat ab una política de benevolença y atracció envers l'Imperi rus. Inventa'l *perill groch*, pera justificar la ocupació de Kiao-Txao y primerament sa intervenció en la guerra xino-japonesa: y té la sort de que al esclatar el *perill groch* com una furiosa tempesta, es l'Imperi rus qui en reb la sotragada. El tractat anglo-japonès, al respectar l'actual *statu quo* asiàtich, li permet continuar la ocupació de Kiao-Txao, encara que li impedeixi la realització de noves conquestes.

Quan les circumstàncies polítiques varien y la *triplice* no sembla tan forta com avans— per l'aproximació de França e Italia y la debilitat interior d'Austria-Hongria — gira'ls ulls l'Emperador envers Rússia, en tant que França estableix ab Anglaterra una *entente cordiale* pera resoldre varies qüestions d'excèpcional importància: les d'Egipte y el Marroch.

Y aleshores Guillelm II, trobantse en un semi-isolament, produeix un magnífich y sorollós cop d'efecte: el viatge a l'ànger, ab el qual afirma la independència de l'Imperi marroquí y la nulitat del tractat anglo-francès. França, que tem la guerra, accedeix a la voluntat imperial, y enlloch d'ésser ella en nom propi y d'Anglaterra la nació destinada a *europèisar* el caduch Imperi marroquí, consent en la reunió d'una conferència a la qual són cridades totes les nacions que's creguin ab dret d'assistirhi, com a substitució de l'anterior acort anglo-francès.

Y mentres els diplomàtichs discuteixen els drets de llurs nacions respectives, *Kaiser*

Wilhelm, l'autor de la conferència, espera tranquil·lament el resultat de la meteixa, car ell té en el seu poder els vents que desencadenen la guerra y els suaus oreigs que conserven els beneficis de la pau.

GERONI ZANNÉ

NOTES BIBLIOGRÀFIQUES

J. Pella y Forgas.—LA CRISIS DEL CATALANISMO. — Barcelona, Imp. Henrich y C.^a 1905.

Es llàstima que l'aparició d'aquest llibre hagi vingut precedida d'un cert apriorisme per part de la opinió pública. Haventse dit que l'autor tenia'l propòsit de vindicar son nom per respecte a certs incidents relacionats ab les dèreres eleccions de diputats a Corts, molts seràn els qui's tindran per decebuts al no trobar en les planes del volum publicat pel senyor Pella aquelles revelacions sensationals que una part de la opinió hauria trobades molt de son gust, sobre tot si podien haver estat pedra d'escàndol dintre'l Catalanisme y motiu de discussions y polèmiques, de lo qual per dissòrt encara molta gent de per aquí en fa l'espectacle de sa predilecció.

Ab molt bon acert el senyor Pella y Forgas s'ha abtingut de posar nova llenya al foc; un parell d'apèndix posats al llibre tracten de la qüestió personal a que avans hem aludit, y, al nostre entendre, basten pera produhir la impressió de que'ls incidents avans esmentats són la conseqüència natural y fins a cert punt inevitable de l'oportunisme en que s'ha inspirat una bona part, potser la més emprendora, del Catalanisme militant.

Emperò no es per aquest cantó que'l llibre del senyor Pella'ns ha pogut interessar, y ens ha semblat mereixedor d'ésser llegit y meditat detingudament per tots els qui desitgem pera Catalunya una millor sort; l'interès del llibre prové de la franca y desapassionada exposició dels antecedents del nostre moviment catalanista, del procés que ha degut seguir pera convertir-se de lo que fou en un principi a lo qu'es en l'actualitat, y de la situació en que les forces catalanistes se troben com a conseqüència de la diversitat de temperaments y de maneres de pensar dels elements que les formen.

Importants y dignes d'ésser ben meditats són els capítuls en que'l senyor Pella examina les qüestions substancials, això es, la religiosa, la de forma de govern y la social, respecte les quals estableix la conclusió de que'l regionalisme hauria degut manifestarse clarament y precisa, aportant un criteri definit sobre aquests punts encara que després

de ferho'l Catalanisme hagués hagut de destriarse en dues grosses agrupacions treballant isoladament pera juntarse no més en aquelles ocasions en que l'acció combinada d'abdues fos necessaria als fins capdals que la opinió catalana persegueix. Es d'aquesta manera que l'autor creu en la possibilitat de que'l poble català en massa pugui trobar-se encarnat dins les aspiracions catalanistes, sobre tot si de la crisi actual ne surt la formació d'un gran partit republicà, independent de Madrid y autonomista, en el qual hi entrin els catalanistes republicans democràtics, donantli fesomia catalana.

Per la nostra part ens plau declararnos inclinats a semblant manera de veure, sobre tot després que la experiència, basada en recents aconeximents, ens ha fet considerar fracassada la solució monàrquica del problema catalanista.

E. RENAN. — ORIGEN DEL LENGUAJE. — Traducció castellana de don J. Elias Matheu. Barcelona, 1905. (Castells y C.^a, editors.)

Avuy es pera molts catalans una qüestió de gran actualitat la referent a l'idioma, y dedicats a restaurar el nostre, estudiant lo que fou en sos orígens, lo que devingué en el temps de son esplendor y lo que cal fer pera encaminar a bon fi (a un fi conscient) la forta empenta de la renaixença actual, ens trobem en la necessitat de fixar orientacions precises, d'establir els mètodes, de posar d'acort a tots els qui, desde diferents punts de vista, treballen pera la restauració de la llengua catalana. Y es tan convenient això, per quant, si no'ns posavem tots d'acort, si la feyna del gramàtic y del lexicòleg, la de l'artista del llenguatge, això es l'escriptor, y la que la naturalesa ve fent mitjançant l'instrument poble, no s'inspiraven en una mutual coneixença y no tendien a una acció harmònica, podria ben ésser que la tasca de tots no produhís els fruyts que cal esperar-ne. Convé que'l gramàtic, al tractar de restablir les regles del nostre llenguatge, conegui per una part els elements fonamentals que, com tot idioma, porta en si y els quals el lliguen ab la nostra essència intima; que dels estudis de filologia comparada n'hagi deduït les lleys de sa transformació; y que'l coneixement de l'actualitat viva o sia del llenguatge que's parla avuy a Catalunya li eviti el perill d'edificar fóra de la realitat, lo qual fóra edificar en la sorra. Per un semblant ordre de consideracions li cal a l'escriptor esmerçar sabiament sa força creadora, buydant dintre de motllos nobles y escayents el fruyt de sa inspiració; y això pot conseguirho aprofitant les revelacions que sobre la naturalesa de l'idioma li faci el lexicòleg y tenint a la vista constantment la realitat viva en aquells models que la natu-

ralesa meteixa li ofereix. En quant al poble, sense que volguem pretendre ni molt menys que hagi de col·laborar conscientment a la tasca del gramàtic i de l'escriptor, tenim per evident que no es insensible a la influència d'aytals elements dits intel·lectuals, y que un llenguatge correctament escrit es sovint imitat per part dels qui, llegint-lo, el tenen per una exteriorisació més perfecta de llur propi modo de pensar.

Conclohem de lo dit, que l'obra del gran Renan, la traducció de la qual ha estat darrerament publicada formant part de la *Biblioteca de Autores Il·lustres*, es una obra que cal posar a contribució pera vèurehi clar en aquesta complicada tasca d'obrir amplies horitzons al nostre verb, fentlo apte y digne d'omplir totes les esferes d'una activitat multiplicada com es ara la nostra. Per això es digna de lloança la tasca de traduir el *Origen del Lenguaje*, duta a terme pel senyor Elias Matheu, ab tot y algunes petites incorreccions d'estil filles segurament de la precipitació.

Angel Aguiló.—REPERTORI D'ÍNDIXS DE LA CRÒNICA DE JAUME I.—*Barcelona, 1905. (L'Avenç).*

Tots aquells qui's veuen obligats a consultar llibres pera utilisarne determinades referències, saben lo molt que faciliten la tasca els índexs metòdics qui permeten reportarse immediatament a les matèries que interessen. Sobre tot els editors estrangers d'obres destinades a una freqüent consulta no deixen may de provehirles d'aytals repertoris, fets quasi sempre ab una precisió y un mètode admirables.

Un complement indispensable a la *Crònica o Comentarís del Rey En Jaume*, publicada dintre la Biblioteca Catalana d'En Marià Aguiló, era un repertori dels noms propis citats en el llibre. L'haverse fet aquesta crònica una font de consulta pera la gent qui s'interessa de la nostra historia patria, feya cada dia més necessari un procediment senzill d'utilisar les referències contingudes en el famós llibre, y això s'havia de lograr precisament ab la formació del catàleg de noms.

L'Angel Aguiló ha dut ara de poch a terme aquella tasca, de poca gloria aparent y d'un treball distingut y un xich enervant; ell ha rellegit el llibre de cap a cap, anotant curiosament totes les referències, les quals, degudament ordenades, han vingut a constituir l'utilíssim instrument de que parlavem, formant un fascicle d'una seixantena de planes, propi pera ésser rel·ligat, si's vol, a continuació del volum de la *Crònica* de la referida Biblioteca Catalana.

Aumenten l'interès d'aquest fascicle del senyor Angel Aguiló les notícies que dona

sobre'ls manuscrits de l'obra del Conqueridor y sobre la primera edició que se'n estampà a València en 1557; haventhi d'aquesta y d'aquells, reproduhides en facsimils, la portada y les primeres planes respectivament, pera donar idea gràfica d'aquests famosos documents.

R. MIQUEL Y PLANAS

CROQUIS

CÀRRER DE POBLE.

El crim de La Masia ha destorbat l'ensopiment d'aquell viure de poble.

El carrer sembla partit per una ratlla que s'estén de llarch a llarch com els rengles de cases, y's confón en la llur convergència: es el limit de l'ombra batent, que retalla sobre les llambordes del rústich empedrat les siluetes de teulades y cornises.

La part ombrivola del carrer té més requeta, y les comares a l'indret dels portals s'apleguen fent rodones, totes elles animades d'uns meteixos desitjos: volen fruhir la basarda del crim que ahir va succehir prop de la vila, reconstruhint les tenebroses escenes que *devien passar* y que llur fantasia'ls pinta ab tons exagerats y detalls minuciosos; contretes llurs cares — que totjust si s'oviren endins del mocador del cap, — ab mirada encuriosida y gestos silenciosos, parlen, parlen, esmaperdudes entre la boyra del misteri y esperonades per la claror del sol, batent xafagós, prenyant de borinors y frisaments d'estiu.

—¿A l'amo?

—¿Dius que l'han trobat mort?

—Si, filla, si!

—Pobre senyor, ell que ja s'enfundava sempre ab això de les bruixes!...

—Y es clar, com qu'era mitj liró!...

—Així ho conta'l moço que avuy s'ha presentat a la Justícia

—¿Y ha declarat?

—¿Còm ho sabèu?

—¿Y què ha dit, no se sab?

—Bé's corre ..

—Que l'amo era boig tothom ho sab.

—Això es lo que ha dit ell; y que ahir, cap allà al ferse llustre, quan el moço tornava de les feixes, de tras-cantó y sobtat se li pre-

sentà l'amo, y *diu* que li va dir que'l mataria, perquè si, y *diu* que se'l guaytava sinistrament y ab les mans forfollant per les butxaques, y *diu* que va llucar que hi duya una pistola, y veyentse perdut li va ventar un cop de destal, y *diu* que'l pobre boig va quedar estabornit.

—Ay, mare, que'm feu esborronar!... ¿Y què més?

—Y *diu* que va agafarlo y que va arrocegarlo fins a dins de les quadres, y *diu* que va agafar com una por y li van venir uns surts, y va fugir camps a través, lluny, que ja era ben fosch...

—Y era ben jove l'amo!

—¿Què dihèu? Jove y vistósot. Refúm! Y que duya uns brillants que a pich de sol lluhien més!... Refúm!...

—Ab aquella barba y aquells uys!...

—Ay si, no me'n parlèu, potser els somnariar! A vegades passava per aquí, y si m'ensopegava trafiquejant pel barri, me goytava, me goytava d'una lley de manera...

—¿Si? ¿Y què feya?

—Me goytava... y reya... y se'n anava...

—¿Y per què ho feya això?

—Què dirà una! ¿Que no veus qu'era boig?

—Ay, si, pobrel!...

Y de moment se paren les converses, y passa catxaçut, cap-baix, sense mirar a ningú ni apenes contestar al bon dia que li donen les xerrayres, el metge de la vila. Du el bastó, l'etern company, en una mà, y en l'altra hi porta una caixa llustrosa, la de fer les *tomies*, com ha dit una vella saberuda.

—¿Li han fet *tomia* a l'amo?—diu una altra; y s'arranja altra volta la conversa.

—¿Y per què li han feta? ¿No saben de què ha mort?—objecta la més preguntadora.

—¿L'heu vista aquella caixa? Donchs hi porta les escarpres y els martells y els xerrachs pera obrir les persones.

—Jo ho vaig veure una vegada. Refúm! Y'm va fer *cori-mori*. —

Un goç flach y esprimatxat, que vaguejava com sentint algú rastre, ab el cap baix ensuma, y segueix carrer amunt, y atrapa al metge y llepa ab fruhició la caixa d'autopsies...

El sol va fent sa via; ell es l'únich que desfarà aquells rotllos de comares qu'encara continúen...

—¿Y dihèu que os goytava?

—Ay, si, què dirà unal

—Era ben boig, ben boig!...

M. FONTDEVILA Y CRUIXENT

ESPERANTA FAKO

ADRESARO ESPERANTISTA DE

JOVENTUT

- 15 Sinjoro Alfons Roda y Campistol, (*Iernas Esperanton*) — carrer de la Muralla, 1, 1.er. — Figueras (Empordà).
- 16 S^o E. Casademont, (*Iernas E.*) — Boria 3 y 5 — Barcelona.
- 17 S^o Marià Burguès Serra, (*Iernas E.*) — Archs, 57 — La Bisbal (Petit Empordà).
- 18 S^o Sebastià Montaner y Rich, komercisto, (*Iernas E.*) — Còrcega, 254, 2^a 2.ª — Barcelona.
- 19 S^o Dominiko Serdà y Simó, (*Iegas kaj skribas E.*) — Carrer de Gracia, 134 — Sabadell.
- 20 S^o Gustau Galceran, verkisto kaj advokato, (*Iernas E.*) — Plaça de la Verdura, 15 — Vilanova y Geltrú.
- 21 S^o Dionís Renart, artisto, (*Iernas E.*) — Lladó, 5, 4 — Barcelona.
- 22 Fraülino, Kolombino Rovira, instruistino, (*Iernas E.*) — Jaume 1.er, 13, botiga — Barcelona.
- 23 Fino, Magdalena Rovira, (*Iernas E.*) — Jaume 1.er, 13, botiga — Barcelona.
- 24 Fino, Ludovikino Campmajó, instruistino, (*Iernas E.*) — Carrer de Provença, 226, pral., 2.ª — Barcelona.
- 25 S^o Johano Rambla y Margarit, (*Iernas E.*) — Trompetes de Jaume 1.er, 2, 4.er, 2.ª — Barcelona.
- 26 S^o Salvador Dotres y Mas, (*Iernas E.*) — Plaça de Sant Miquel, 4, 2.ª — Barcelona.
- 27 S^o Josefo de Zulueta, (*Iernas E.*) — Bruch, 44 — Barcelona.
- 28 S^o Benet Magret y Rubiralta, (*Iegas E.*) — Carretera, 33, 2.ª — Sallent.
- 29 S^o Johano Castella y Mestres, (*Iernas E.*) — Carrer del Carme, 1 — Sabadell.
- 30 S^o J. Sobrepera y Davin, (*Iegas E.*) — Carrer de Derrera'l Parch — Sant Joan de Palamós (Petit Empordà).
- 31 S^o Silveri Oliver, (*Iernas E.*) — Cervantes, 32, baix — Figueras (Empordà).
- 32 S^o Joaquim Plà, (*Iegas E.*) — Cort-Real, 4, principal — Girona.
- 33 S^o Sebastià Badiella y Ribas, (*Iernas E.*) — Carrer de Sant Llehi, 2 — Tarrasa.
- 34 S^o Gumersindo Alba y Gracia, (*Iernas E.*) — San Joseph, 3, 2.ª — Figueras (Empordà).

(Daüronta.)

GRAMÀTICA FONAMENTAL

DE LA LLENGUA ESPERANTO

ORIGINAL DEL DOCTOR ZAMENHOF

y traduïda al català

PER JOVENTUT

14. Cada preposició posseïeix, en Esperanto, un sentit determinat e immutable. Si no sabem quina d'elles escullir per a traduir una nostre qual sentit no es ben determinat, s'usa la preposició *je* que no té significat propi sinó general. Ex.: *rid'i je tio*, — riuren, *enu'o je la patr'uj'o* — anyorament de la patria. La claretat de l'idioma no'n pateix gens, car en totes les llengües, en semblant cas s'emplea una preposició qualsevol mentre sia sancionada per l'us. L'Esperanto adopta per aquest ofici la sola preposició *je*.

En son lloch se pot també usar l'acusatiu sense preposició, quan cap ambibologia sia de tement.

15. Els mots «estrangers» es a dir aquells que la major part de les llengües han emmanllevat a la mateixa font, no cambien pas en Esperanto. Prenen solsament la ortografia y les terminacions gramaticals de l'idioma. Però, quan, en una categoria, varis mots diferents deriven de la mateixa arrel, es mellor no usar sinó'l mot fonamental, sense alteració, y formar els altres segons les regles de la llengua internacional. Ex.: tragedia — *tragedi'o*, tràgich — *tragedi'a*.

16. Les terminacions dels substantius y de l'article poden suprimir-se y reemplaçar-se per un apostrof. Ex.: *Siller'* (Schiller) en lloch de *Siller'o*; de *l'mond'o* en lloch de *de la mondo*.

FI

ALGUNS PREFIXES

- mal* — idea contrària. Ex.: *bona* — bo, *malbona* dolent; *granda* — gran, *malgranda* — petit.
- ho* — parentiu resultant de matrimoni. Ex.: *patro* — pare, *bopatro* — sogre; *bofilino* — nora.
- ge* — reunió dels dos sexes. Ex.: *avo* — avi, *geavoj* — avis y avies.
- al* — direcció vers, cap a. Ex.: *veni* — venir, *alveni* — arribar, etc., etc., etc.

ALGUNS SUFIXES

- in* — femení. Ex.: *ĉevalo* — cavall, *ĉevalino* — egüa, *kato* — gat, *katino* — gata.

- ar* — reunió. Ex.: *homo* — home, *homaro* — humanitat; *arbo* — arbre, *arbaro* — bosc; *sablaro* — platja.
- er* — component, fragment. Ex.: *sablo* — sorra, *sablero* — grà de sorra; *greno* — blat, *grenero* — grà de blat.
- ist* — professió. Ex.: *pentristo* — pintor, *pentristo* — pintor; *vendisto* — venedor.
- an* — membre, soci. Ex.: *urbo* — ciutat, *urbano* — ciutadà.
- et* — disminutiu. Ex.: *tablo* — taula, *tableto* — tauleta.
- eg* — augmentatiu. Ex.: *tablego* — taulassa.
- em* — inclinació. Ex.: *kredi* — creure, *kredema* — crèdul (adjectiu).
- ul* — individu caracterisat per. Ex.: *riĉa* — rich (adjectiu), *riĉulo* — (un) rich.
- uj* — continent. Ex.: *inko* — tinta, *inkujo* — tinter. *kataluno* — català, *Katalunujo* Catalunya.
- ej* — lloch adequat a. Ex.: *lerni* — aprendre, *lernejo* — col·legi; *kuŝi* — jaure, *kuŝejo* — jaç, etc., etc., etc.

ALGUNS PREPOSICIONS

- sur* — sobre (tocant), demunt.
- super* — sobre (sense tocar).
- al* — a, vers, cap a. (direcció vers).
- en* — dintre.
- tra* — a través.
- trans* — a l'altra banda.
- kun* — ab (companyia) *mi promenas kun vi* — passejo ab vosté.
- per* — ab (instrument) *mi vidas per miajokuloj* — jo veig ab els meus ulls.
- pro* — per. *Pro Dio!* — per Deu!; *pro tio* — per això.
- por* — pera. *Por tio* — pera això; *ĝi estas por vi* — es pera vosté.
- pri* — a propòsit de, sobre, de, en el sentit dels exemples següents. Parlavem a propòsit del seu llibre, *ni parolis pri via libro*; li diré a vosté sobre això, que..., *mi diros al vi pri tio*, ke...; ¿de què parluu? — *pri kio vi parolas?*
- inter* — entre.
- ĉirkaŭ* — al voltant.
- antaŭ* — devant.
- post* — darrera.
- etc., etc., etc.

ALGUNS ADVERBIS

- tamen* — no obstant.
- hodiaŭ* — avuy.
- morgaŭ* — demà.
- hieraaŭ* — ahir.
- ankaŭ* — també.
- ankoraŭ* — encara.
- malgrau* — malgrat.
- almenaŭ* — al menys.
- etc., etc., etc.

ALGUNS ARRELS SUBSTANTIVES

- abel'* — abella
- abriko'* — arbrecocch.
- aks'* — axe.
- almoz'* — almoyna.
- amik'* — amic.
- artiso'* — escarxofa.
- bark'* — barca.
- brov'* — ceya.
- bulon'* — botó.
- ĉemiz'* — camisa.
- citron'* — llimona.
- ĉokolad'* — xocolata.
- danger'* — perill.
- dent'* — dent.
- embusk'* — emboscada.
- estr'* — quefe.
- fabi'* — faula.
- jaden'* — fil.
- kandel'* — espelma.
- kegl'* — quilla.
- matrac'* — matelàs.
- sirap'* — aixarop.
- somer'* — estiu.
- etc., etc., etc.

ALGUNS ARRELS ADJECTIVES

- acid'* — agre.
- akr'* — agut, tallant — aguda.
- brun'* — bru — bruna.
- delikat'* — delicat — ada.

NOVES

<i>elast'</i>	— elàstich — a.
<i>facil'</i>	— fàcil.
<i>gentil'</i>	— gentil.
	etc., etc., etc.

ALGUNES ARRELS VERBAIS

<i>am'</i>	— aymar.
<i>alend'</i>	— esperar.
<i>çerp'</i>	— pouar.
<i>dank'</i>	— remerciar.
<i>esper'</i>	— esperar (esperança).
<i>fald'</i>	— plegar.
<i>manj'</i>	— menjar.
<i>promen'</i>	— passejarse.
<i>síd'</i>	— seure.
<i>sidiq'</i>	— asscures, sentarse.
<i>sidiq'</i>	— asscure, sentar.
<i>uzurp'</i>	— usurpar.
<i>velk'</i>	— pancirse.
<i>vek'</i>	— desvetllar, despertar.
<i>vund'</i>	— ferir.
<i>zum'</i>	— brunzir.
	etc., etc., etc.

HUMORAJO

Mem'far'it'a hom'o.—*Jes, mi'a'j sinjor'o'j, predik'as sinjor'o A., trink'ant'e si'a'n glas'o'n en gaj'a koleg'ar'o, mi'a deviz'o čiam est'is: «la hom'o mem dev'as čio'n al si el' labor'in» Kiu mem al si help'as, altiu ankaũ Di'o help'as. La 50,000 frank'o'j'n, kiu'j'n mi poscd'as, neniũ al mi donac'is kaj ankaũ de neniũ mi il'i'n hered'is — ne, mi mem il'i'n gajn'is en la loteri'o.* (El la Fundamenta Krestomatio de D-o Zamenhof.)

HUMORADA

Home autoelaborat. — Si, senyors meus, predica'l senyor A., bevent son vas en alegre reunió de companys: ma divisa sempre ha estat: «un meteix deu fersho tot». A qui s'ajuda, Deu l'ajuda. Els 50,000 franchs que posseheixo, ningũ me'ls ha regalat, ni de ningũ els he heretat, — no, jo meteix els vaig guanyar a la rifa. (De la Krestomatio Fonamental del Dr. Zamenhof.)

En el número passat, al tractar de les formes del verb, hi apareix una errada que cal corregir. A la pàgina 29, línia 7, ahont diu: *čĩ far'us*, ha de dir: *si far'us*.

Sembla qu'estàn en camí de realitzar-se les aspiracions del nucléu catalanista-republicà, en lo referent a tenir en la premsa un orgue diari. Als catorze mesos de l'aparició del setmanari *El Poble Català*, anuncia aquest son propòsit de sortir diàriament pera que la propaganda iniciada sia feconda.

Molt ens plau aqueix propòsit pera bé de l'autonomisme democràtic, car *El Poble Català* no s'oblida de dir que sa veu «anirà aixamplant-se cap a l'avenir, oberta a tots els vents de renovació social.»

No's tracta, donchs, de la fundació d'un diari polític, autonomista y republicà alhora tal com vulgarment són enteses aytals excepcions: se tracta d'un diari de vera educació popular, qu'entri de ple en les modernes corrents sociològiques y que realisi en nostra societat, totjust desperta, la fonda transformació que ha sigut impossible intentar durant el somni d'any y de sigles en que l'hem vista atuhida. Així es com deuen fer autonomisme els qui professen idees lliberals, y desd'ara oferim a nostre company el petit concurs de les nostres, y de la nostra simpatia.

La tasca emperó es de realisació difícil: mes cal no desmayar.

Altres noves ens arriben de fóra, també relatives a l'expandiment de l'esperit autonomista. Ens referim a les reformes de que acaba d'ésser objecte'l setmanari catalanista *Penadès Nou*, de Vilafranca. Temps enrera ens haviem dolgut de la vida migrada que portava aquella simpàtica publicació, però d'un quant temps ençà s'hi venia ja notant l'esperit de reforma que per fi s'ha revelat del tot, gracies als esforços de nostre amic y col·laborador en Mas y Jornet, y d'altres companys que com ell tenen dades probes de llur fe en l'avenç de nostra causa per medi d'una completa expansió social. Així en el primer número d'enguany de *Penadès Nou* s'hi llegeix lo següent:

A ningũ se li amagava, tothom la sentia, la necessitat de que a Vilafranca's portés a cap l'acoblament de totes les forces autonomistes, llàstimosament disgregades, pera reempendre en aquet troç de Catalunya la sanitosa acció social que a tota la nostra terra realisa el Catalanisme.

Y desde ara *Penadès Nou* no serà l'orgue d'una tendència determinada dintre l'autonomisme català, sinó el de totes; perque *Penadès Nou*, qual Redacció s'ha reorganisat, el redactaran e hi col·laboraran homes que dissentint en filo-offa, sociologia y política, senten una comuna aspiració: l'autonomia; qu'es el punt de convergencia de tots els pensars y sentirs normals de la Catalunya actual.

Nostra enhorabona als companys de *Penadès Nou*.

En la diada del Reys tingué lloch la inauguració de la Granja del Col·legi de Sant Jordi. Son director en Francisco Flos y Calcat ha pogut lograr l'adquisició d'una casa torre ben apropiada per sos anèxes de jardí y bosch y, ademés, del tot propera a la ciutat, lo que facilitarà més y millor la concorrencia a les festes que s'hi celebraran tot sovint. Son emplaçament se troba al costat dret de la Granja experimental que sosté la Diputació provincial, distingintse sa entrada per un poètic passeig de palmeres.

En la Granja escolar s'hi posaran en pràctica, per primera vegada, varietat d'exercicis pedagògics a l'ayre lliure, que per llur novetat e importància han de cridar poderosament l'atenció de totes les persones enteses en l'art d'instruir. Tots els jochs tindran especialíssima aplicació a les diferents matèries d'ensenyança, essent del tot originals y atractius per als noys, y necessàriament hauran d'obrar d'una manera suau y progressiva en llur intel·ligència, ensemps que donar esbarjo y vigor a llur organisme.

Celebrèm la fundació d'aquesta notable empresa pedagògica (la primera en sa classe en nostre país) car ella revela un avenç envers la cultura intel·lectual.

Entre'ls artistes que aquesta setmana exposen obres a Cà'n Parés mereix especialment en Joaquim Freixes y Sauri, que hi té dinou teles ab diferents vistes de Roses, La Escala, Arenys de Mar, etc. En Freixes se'ns presenta sense vacilacions en la pinzellada y ab un visible desig d'aparèixer personal, cosa que no sempre consegueix en absolut; però de totes maneres logra apartarse de la vulgaritat y donarnos ensopegades visions del natural ab veritable sentiment artístich. S'hi nota en ses obres la influència d'en Mir, particularment en els estudis de roques marines, tan semblants en nostres costes de Llevant a les triades per aquell pintor per als quadros que pintà a Mallorca. Són remarcables, entre les obres exposades, en primer lloch *Les Canyelles petites*, *La Cova de Mala Clivilla*, la de *Baix de Cols*, *La Platja* en sos efectes de sol y de lluna, *Hivern*, *Llevant*, els dos *Rocams* y els dos *Apunts*.

El senyor Freixes Sauri ens sembla un artista del qui se'n poden esperar obres de valua. Així sia.

A Praga un incendi ha destruït la gran llibreria Otto y els tallers de la cooperativa tipogràfica *Unie*, que tant hant fet per la cultura del poble txech. Els bohemis se referan de la desfeta, dada la perseverancia de llur caràcter. Nosaltres sentim el contratemps doblement, perquè allí foren impreses per l'editor Otto les traduccions de les obres de mossèn Cinto *L'Atlàntida* (traduhida per

Vrchlicky) y el *Somni de Sant Joan* (traduhit per en Bouska).

Això's conduïx a parlar de la traducció alemanya d'altra obra d'en Verdaguer, el *Jesús Infant*, que ab data d'enguany acaba de publicarse, haventne rebut dos exemplars els senyors Roura y Barrios y Noguera, metges que foren de mossèn Cinto y als quals devèm aquesta notícia. La traductora senyoreta Commer anuncia la pròxima publicació del *Somni de Sant Joan* en tedesch.

Publicacions rebudes:

El Genio de la Especie, drama en tres actes y en prosa, per A. Hernández y Cid; última publicació de la casa editorial de Toribi Taberner. Preu, 3 pessetes.

Esbozos humorísticos, per Charles Dickens, traducció castellana de J. B. Hormann. Nova publicació de la Biblioteca «Autores cèlebres» qu'edira la casa d'en Olaguer Salvatella. Preu, 60 cèntims.

Segells històrics. Nostre bonvolgut amic y col·laborador el doctor en Benet B. Barrios ha publicat una colecció de targetes postals en les que hi figuren boniques reproduccions de segells històrics catalans, augmentant així el nombre dels que ja publicà per cap d'any pera felicitar a sos amichs y clients, y que per cert no tots arribaren a son destí, mercès al desenrotll de l'afició per les postals, que per lo vist alcança a nostre immillorable servey de correus.

Agenda Dietario. Seguint sa costum anyal, la llibreria d'en Miquel Parera ha obsequiat per cap d'any a sos clients ab una elegant agenda-dietari, de la que n'hem rebut un exemplar.

Fidel Giró impressor. — Carrer de Valencia, 233.

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

(SURT ELS DIJOUS)

ARTS, CIENCIES, LITERATURA

Setze pàgines de text setmanals. Repartiment periòdic als subscriptors de notables obres catalanes y traduccions de les més renomades de l'estranger

Els treballs se publiquen baix la exclusiva responsabilitat de llurs autors.

No s'admeten els que no s'én inèdits.

No's tornen els originals.

Se donarà compte de les obres rebudes en aquesta redacció, y de les que ho mereixin se'n farà crítica.

Preus de subscripció:

CATALUNYA: Un any.	8	Pessetes,
» Mitj any.	4'50	»
» Trimestre.	2'25	»

ALTRES REGIONS D'ESPANYA:

Un any.	9	»
ESTRANGER: Un any.	10	Franchs,
Número corrent.	10	Cèntims,
» atrassat.	20	»